

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 9.

ROČNÍK XVII.

ZÁŘÍ 1936

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Brig. generál Mikuláš Doležal a podplukovník gšt. František Pobunek.

Major just. JUDr. Jan Hrdlička:

O kázeňských trestech.

Již z názvu kázeňských trestů je vidět, že jejich účelem je chránit kázeň. Jako trestním zákonem udržujeme právní řád, statek všelidský, tak kázeňskou pravomocí udržujeme my vojáci svůj zvláštní statek, ono „vědomé podřízení vlastní vůli vůli vyšší, odpovědné“ — jak kázeň definuje náš Služební řád.

Kázeňský řád — toť staletá zkušenost všech armád. Víme dobře, že největší vojáci všech dob mu věnovali zvýšenou péči. Z naší vojenské historie nám dal o tom příklad sám Žižka svým Vojenským řádem. Od založení naší samostatné armády vidíme pak úsilí rozhodujících činitelů dát našemu kázeňskému řádu úroveň, která mu náleží. Nejprve disciplinární řád ruských legií, pak zatímní kázeňský řád z r. 1919 a konečně zákon ze 4. července 1923, č. 154 Sb. z. a n., pozměněný nejnověji zákonem ze 4. dubna 1935, č. 64 Sb. z. a n., jsou toho dokladem. Sama skutečnost, že vojenské kázeňské právo jest od r. 1923 postaveno na zákonný podklad, svědčí o tom, jaký význam se mu u nás přičítá. Na nás je, abychom tato zákonná ustanovení uváděli v život. Musíme je tedy především znáti, nemáme-li se při tom dopouštět chyb a omylů.

Budu se tu zabývat všeobecnou kázeňskou pravomocí, nehledíc na výminečné ustanovení o vojenských soudcích, o členech Národního shromáždění a o zvláštním kázeňském právu, jehož podkladem je výkon trestu ve vojenských trestních ústavech. Zákon o kázeňském právu byl vtělen ve všech svých ustanoveních do VI. hlavy I. dílu Služebního řádu s názvem „Kázeňský řád“. Ježto tento předpis byl vydán r. 1926, nejsou v něm zahrnuty pozdější změny kázeňského práva, jimiž některá jeho ustanovení jsou dotčena.

A. Co lze trestat kázeňsky.

Nejdříve musíme si vyřešit otázku, která provinění lze kázeňsky trestat.

O tom nám praví § 2 kázeňského zákona a čl. 233 předpisu A-I-1, že jsou to:

1. kázeňské přestupky vojenské nebo jednání a opominutí, která se přiči vojenským předpisům nebo jiným nařízením, pokud je nenáleží stíhat soudům,

2. kázeňské přestupky správní, což jsou pednání a opominutí, která jinak u osob nevojenských trestají úřady politické nebo policejní,

3. vojenské přečiny, které jinak náleží trestat vojenským soudům, má-li příslušný představený provinilce za to, že kázeňské potrestání je dostačující.

Ani zákon, ani předpis A-I-1 neříkají blíže, která jednání a opominutí, přičítají se vojenským předpisům nebo jiným nařízením, sluší považovat za kázeňské přestupky vojenské. Zatímní kázeň. řád z r. 1919 a disciplinární řád ruských legií byly podrobnější a vytýkaly je. Zdá se však, že tento výpočet byl spíše informativní, než aby byl chtěl uvést všechny možné případy těchto přestupků. Podrobný výčet jich není vůbec možný. Jsou to veškerá drobná provinění proti službě a pořádku v kasárnách i mimo ně, je to všechno to, čeho se voják nesmí dopustit a co přece ještě není činem trestným soudem. Trestáme je z důvodů vojenských, poněvadž nechceme, aby kázeň a dobré jméno vojska utrpěly. Každodenní život vojenský lépe je určí než dlouhý výpočet. Správný cit představeného, nabytý zkušeností a podložený znalostí předpisů, bude tu vodítkem. Stůž však zde pro zajímavost výpočet, jak jej uvádí zatímní kázeňský řád z r. 1919, čl. 32.

„Vojenské disciplinární trestní pravomoci jsou podrobeny: zanedbání vojenských povinností, přestupky proti disciplíně, každý čin přičítající se účtě před zákony, vládou a úřady republiky, přestupky vojenských předpisů, lenost, zahálka; zlá vůle a nedbalost ve službě, roztrušování důvěrných zpráv, jakékoli veřejné projevy, jež by mohly sloužit k poškození zájmů služby, oslabit disciplínu neb úřadům působit zlovolně obtíže, přestupky pravidel o výkonu trestu, jakýkoli způsob, jímž by někdo chtěl zapřít svoji totožnost nebo vymknout se odpovědnosti za chyby a provinění, opilství v každém případě, i když se pořádek neruší, nesváry a hádky mezi osobami vojenskými nebo osobami civilními, potupné škádlení mladších soudruhů, neoprávněná nepřítomnost při večerce, budíčku a při různých službách.“

Představení obdaření kázeňskou pravomocí jsou dále povolání trestat vedle zřejmých kázeňských přestupků též přestupky, které u osob nevojenských trestají úřady politické a policejní. Kázeňský zákon má sice při tom doložku, „není-li v zákoně výslovně stanoveno, že trestní pravomocí těchto úřadů podléhají i osoby podrobené vojenské kázeňské pravomoci“. Tato doložka je však prakticky bezvýznamná, ježto výminka taková známa není. Z toho tedy plyne, že osoby vojenské jsou vyňaty z pravomoci těchto úřadů, a spáchají-li přestupek, jež jinak tyto úřady trestají, trestá je jejich vojenský představený. Aby věc byla jasná, uveďme příklad. Vojenská osoba má auto a prohřeší se při jeho řízení proti dopravnímu uličnímu řádu. Měla by být potrestána policejní pokutou. Ježto však jest osobou vojenskou, proměňuje se tento policejní trest v kázeňský přestupek správní, jež trestá příslušný představený. Totéž platí obdobně v případech nenáležitého jednání nebo chování na místech veřejných anebo veřejně přístupných, kterým se ruší nebo ohrožuje veřejný pořádek, klid, bezpečnost, dobrý mrav anebo slušnost nebo se vzbuzuje veřejné pohoršení, dále pak při neslušném chování k orgánům veřejné správy při výkonu jejich úřední činnosti, pokud tím nevzniká čin trestný soudem. (Viz zákon č. 125/1927 Sb. o organizaci politické správy.)

Toto ustanovení nelze tedy vykládat tak, že by vojenské osoby nepodléhaly zákroku policejních neb jiných orgánů státní správy. Tato výminka platí, jen jde-li o ukládání trestu na tyto přestupky. Není to rovněž nějaká

výsada vojenského stavu. Platí jistě z důvodů praktických. Tresty správních úřadů pro osoby občanské jsou jakousi obdobou kázeňských trestů vojenských. Je tedy vhodnější, aby vojenské osoby byly pro ně trestány příslušnými představenými, kteří i jinak jsou povoláni dbát o jejich kázeň.

S případem za 3. je třeba se zabývatí podrobně. Jeho původ nutno hledat ve vojenském trestním řádě (soudním), který má v svém § 2 obdobné ustanovení. Jeho podstata je v tom, že lze kázeňsky potrestat, co jinak by měl stíhat vojenský soud jako vojenský přečin, má-li představený, jemuž přísluší kázeňská pravomoc, kázeňské potrestání za dostatečné. Je tedy dáno tomuto představenému na vůli, aby na svého podřízeného, který se dopustil nějakého vojenského přečinu, buď podal trestní oznámení nebo ho sám potrestal kázeňsky. Použil-li svého práva potrestat vojenský přečin kázeňsky, nemůže pak již za žádných okolností být zahájeno řízení soudní. Soudní stíhání je pak vyloučeno (§ 138 v. tr. řádu).

Podle bývalého rakouského vojenského trestního řádu bylo možno kázeňsky trestat též přečiny obecné (vyjma některé). Také ještě náš zatímni kázeňský řád z r. 1919 připouštěl potrestání i přečinů obecných kázeňsky a teprve zákon kázeňský z r. 1923 vyloučil z potrestání kázeňského veškeré přečiny obecné.

Třeba tedy, aby velitel, který chce kázeňsky vyřídit vojenský přečin, dovedl rozeznat tento přečin od zločinu vojenského a dále od přečinu a zločinu obecného, neboť ty v žádném případě kázeňsky potrestány být nemohou. Předpis A-I-1, vycituje obtížnost tohoto rozhodování pro nepravníka, stanovil v čl. 237, že představený, má-li pochybnosti, zda jednání neb opominutí podřízeného je vojenský přečin či jiný trestný čin, dotáže se nejbližšího funkcionáře vojenského prokurátora.

Sluší podotknout, že právo příslušející představenému má též vojenský prokurátor a funkcionář. I oni podle § 138 vojenského trestního řádu mohou i pak, když jim dojde trestní oznámení pro vojenský přečin, postoupit je představenému veliteli, aby dotčenou vojenskou osobu potrestal kázeňsky, mají-li za to, že kázeňské potrestání dostačuje.

Toto ustanovení, které je průlomem k zásadě, aby trestné činy byly stíhány soudy, bylo převzato po zralé úvaze. Je v zájmu vojenské kázně, aby provinivší se osoba byla potrestána co možná nejdříve. Soudní řízení vybavené formalismem, jemuž se nelze vyhnouti, je zdlouhavé a vleče se více, než by vyžadovaly požadavky kázně, která činem utrpěla újmu. Pozdní trest se pak stává s hlediska kázně méně účinný. Je tedy lépe, aby vojenský přečin byl trestem zasáhnuvším ihned vinníka postaven na pranýř, zvláště když jde o nováčka nebo o osobu dosud netrestanou, kdy lze čekat, že okamžitý trest bude mít umravňující význam nejenom pro osobu, která se provinila, nýbrž i na její okolí. Při tom nutno uvážit, že kázeňským trestem neztrácí osoba potrestaná v občanském životě zachovalost, kdežto soudní trest se vždy zapisuje do trestního rejstříku u státního zastupitelství.

Tyto okolnosti mluví pro to, aby práva, řešit vojenské přečiny potrestáním kázeňským, bylo užíváno představenými ve všech případech, kde jde o přečiny menšího významu a kde ohled na kázeň a vojenské zájmy pro to svědčí. Vždyť trestem soudním je vojin vytržen též z výviklu a po vytrpění trestu se stává přítěží svého oddílu na dlouhý čas, než si osvojí, co trestem zameškal. Někdy pak soudní trest nastupuje až z občanského života, ztrácí proto práci a po odpykání trestu se stává nezaměstnaným.

Kázeňské vyřizování vojenských přečinů nelze ovšem zevšeobecňovat. Zvláště není doporučitelné tam, kde jde o osoby opětovně se dopouštějící provinění proti kázni a kde je pak v intencích zákona, aby byl pachatel potrestán soudně. Nelze však dosti zdůrazňovat opatrnost při posuzování toho, co jest a co není vojenským přečinem. Čl. 318 předp. A-I-1 stanoví dozor a měsíční předkládání záznamu o trestech gážitů i mužstva vyšším představeným. Toto opatření však nemůže vždy zamezit, aby nebyly kázeňsky trestány vojenské zločiny nebo obecné trestné činy, zvláště když označení trestného skutku není v záznamu o trestech výstižně zapsáno. Vojenský prokurátor je povinen zakročit ve všech případech, kdy shledá, že byl potrestán kázeňsky čin, který měl být vyřízen soudem, a musí zahájit dodatečně soudní řízení, jestliže trestnost skutku ještě nezanikla. Takováto opatření bývají však nevítaným svědectvím služebních přehmatů při veřejném soudním líčení, zvláště když jsou zjištěna mnohem později, než trestný čin byl spáchán.

Myslím proto, že bude vhodné stručně vyznačit jednotlivé vojenské přečiny, které lze kázeňsky trestat. Jsou obsaženy ve vojenském trestním zákoně, II. díl (§§ 142 až 298) a rozlišují se:

- 1) na přečin porušení subordinationy podle § 156 v. tr. z., jež lze spáchat:
 - a) porušením úcty k představenému nebo vyššímu (urážky, pomluvy a jiná ublížení na cti, úmyslné nepozdravení),
 - b) neuposlechnutím nebo nedbalým provedením pořádkových rozkazů (takových, které nesměřují k výkonům vlastní služby se zbraní a k výkonům souvisejícím přímo se službou vojenskou, nýbrž týkají se udržení pořádku osobního nebo kasárenského),
 - c) neuposlechnutím služebních rozkazů ne velké důležitosti z nedbalosti nebo ze zapomnětlivosti — ne tedy úmyslně;
- 2) přečin vzpoury podle § 166 v. tr. z., jehož se dopouští vojenská osoba bez hodnosti, která dopřává sluchu vyzvání buřičskému, aniž se však sama dopustila odporu nebo neposlušnosti nebo jiného k tomu přiměla (pasivní souhlas se vzpourou);
- 3) přečin proti vojenské stráži podle § 180 v. tr. z., jehož se dopouští, kdo:
 - a) má být stráží zatčen, zdráhá se přijmout vězení, ale bez násilného zprotivení se (pasivní odpor k vojenské stráži při zatčení),
 - b) svévolně nablízku vojenské strážce pokřikuje nebo povykuje,
 - c) na zavolání vojenské strážce odpoví urážlivě nebo úmyslně vůbec neodpoví,
 - d) vojenské strážce slovy nebo posuňky spílá nebo k jejím pokynům se posměšně neb opovržlivě chová;
- 4) přečin svěmocného vzdálení podle § 212 v. tr. z., spáchaný vzdálením se bez dovolení přes noc až do budíčku nebo déle (třeba několik dní) bez úmyslu navždy se vyhnout služební povinnosti (aniž tedy zde jsou znaky zběhnutí);
- 5) přečin porušení povinností v strážní službě podle §§ 241 a 242 v. tr. zák.

Podle § 241 se dopouští tohoto přečinu velitel stráže, poruší-li své povinnosti jakýmkoli způsobem, niž však z toho vznikla nebo hrozila značná škoda (koná-li vlastní stráž sama řádně službu, obvykle z porušení povinností velitele stráže značná škoda nemůže vzniknout ani nehrozí).

Podle § 242 se trestají provinění:

a) strážných, nestali-li se neschopnými zastávat strážní službu, jako na příklad vzdálením se strážného se stanoviště, opilostí, spánkem, kdy pak je porušení strážních povinností zločinem,

b) strážního mužstva (jsoucího na strážnici), když se nestalo nezpůsobilým nastoupit do zbraně, vystřídat strážného nebo konat strážní službu, jež na ně připadla,

c) příslušníků eskort při doprovodu vězně neb osoby zatčené (má-li porušení jejich povinností za následek útěk osoby eskortované, však jen tehdy, když nelze mít za to, že eskorta svým chováním úmyslně podporovala útěk anebo že věděla, že jde o osobu odsouzenou pro zločin nebo o zatčeného nebezpečného zločince — vždy však je lépe, utekla-li eskortovaná osoba, podati trestní oznámení);

6) přečin zbabělosti podle §§ 258 a 259 v. tr. z., spáchaný z a v války projevy malomyslnosti, jež neměly škodlivého vlivu na jiné a nemohly způsobit značné nebezpečí, nebo rozšiřováním nepříznivých válečných zpráv, líčením úspěchů nebo přesily nepřátelské válečné moci, jež nemohly způsobit ve vojsku pokleslost mysli a nestaly se při nástupu proti nepříteli;

7. přečiny proti kázi a pořádku podle § 269 v. tr. z., jichž se dopouští, kdo:

a) nepřijme trest vězení, nebo důstojník, který poruší domácí vězení,

b) podává hromadnou stížnost nebo na hromadnou písemnou stížnost se podpíše nebo na ni sbírá podpisy, jednáje proti ustanovení čl. 82 předp. A-I-1,

c) jedná proti všeobecně závaznému rozkazu představeného, který se týká zachování kázně a pořádku, aniž užije neurvalosti nebo zprotivení se (sem patří zejména jednání proti zákazům uveřejněným v rozkazech, na př. zákaz fotografování a přechovávání fotografické přístroje v kasárnách, zákaz politické činnosti ve vojsku, přechovávání zakázaných tiskovin — politické letáky, zakázané časopisy, „poslední stovka“ atd. — nejsou-li tato jednání současně trestnými činy proti zákonu na ochranu republiky nebo zločinem vzpoury, kdy nutno vždy podat trestní oznámení),

d) kdo za války v pevnosti, v kasárnách anebo na uzavřeném místě tajně přes zdi neb jinou neobvyklou cestou vchází neb vychází, nemaje úmyslu zběhnout,

e) rotmistr, poddůstojník nebo voják, který za války opustí svůj útvar nebo místo v útvaru, aby obtěžoval obyvatelstvo kraje, zakrátko se však vrátí nebo je přistřižen ve vzdálenosti ne větší než dvě hodiny cesty a jiného trestného činu se nedopustí,

f) opije se ve službě, nezpůsobí však tím škodu, ani se při tom nedopustí zločinu (přečinu se dopustit může, třeba však, aby byl v stavu úplné opilosti, kdy si není vědom toho, co činí, při čemž se do tohoto stavu nepri- vedl, máje trestný čin v úmyslu),

g) byl již dvakrát kázeňsky trestán pro opilství mimo službu, pro dělání dluhů, pro noční toulky neb jiná jednání zapověděná pro škodlivý vliv na službu a znovu se jich dopustí;

8. přečiny nešetření předpisů (§§ 271 až 292 v. tr. z.), založené:

a) oznámením ohlasu nebo zvolání v míru tomu, kdo o tom neměl vědět (za války je to zločin),

b) neopatrností při vydávání hesla nebo tajných rozkazů, ztrátou tajných služebních spisů, plánů nebo písemného hesla, neodkladným neoznámením jich ztráty, podáváním nesprávných zpráv o nepříteli a o důležitých zpozorovaných událostech z nedbalosti, nevzešla-li z toho v míru velká škoda a za války vůbec žádná škoda ani nebezpečí pro vojsko (ztráta tajných spisů a plánů je však, i když z toho nevznikla škoda, vedle toho přečin podle § 6 čís. 4 zákona na ochranu republiky, jež kázeňsky vyřídit nelze, a proto v těch případech nutno vždy učinit trestní oznámení),

c) nerozestavením stráží před nepřítelem anebo nezajištěním pochodu, rozmlouváním a jiným stykem s nepřítelem, děláním planého poplachu v blízkosti nepřítele svévolnou střelbou neb jiným způsobem, nevzešla-li z toho škoda nebo nebezpečí pro vojsko,

d) zanedbáním povinné péče o výživu, udržování a šetření mužstva představeným, nestal-li se tím větší počet lidí nezpůsobilým ke službě,

e) zaviněnou nepřítomností při poplachu a nezpůsobilostí konat při něm službu, z nichž nevzešel nepořádek anebo značná škoda,

f) používáním vojenských osob jsoucích v erárním zaopatření v době služební k soukromým službám,

g) zaviněným nenastoupením k útvaru v poli, od něhož byl důstojník za války odloučen zjetím, zraněním, nemocí nebo zvláštním rozkazem, když zmeškání nepřesahuje 8 dní,

h) nedostatkem dozoru na podřízené při vykonávání vyšších služebních rozkazů, zaviněným průtahem při dodávání naléhavých rozkazů na příslušné místo osobami k tomu služebně zavázanými, neprodleným neoznámením okolností, které si vynutily jiná opatření, než byla nařízena nebo jež vykonání rozkazu znemožňují, tomu, kdo rozkaz vydal, aniž při těchto všech případech vznikla značná škoda nebo nebezpečí pro vojsko,

ch) zanedbáním zabezpečení potravin anebo válečných potřeb vojska příslušným velitelem, nedopravením jich na určené místo, neopatřením jich včas, nedostatečným dozorem na dobrý stav válečného materiálu osobami služebně k tomu určenými, a to v míru ve všech případech, za války jen když nevzešla žádná škoda,

i) zašantročením erárních součástí (oděv, výstroj, výzbroj nebo služební kuň) tím, jemuž byly služebně svěřeny, nepřevyšuje-li jejich cena 500 Kč (krádež erárních součástí, byť jen na soudruhu spáchaná, je deliktem obecným — krádeží),

j) bezprávnými srážkami (ne v zištném úmyslu) s platů, žoldu, oděvu, naturálií a s jiných náležitostí, nevznikla-li tím pro podřízeného na jeho poměry značná ztráta nebo zřejmá škoda službě,

k) spácháním kázeňského přestupku po dvojím potrestání pro týž přestupek (i v případech jiných, než jsou uvedeny za 7, g).

Které osoby jsou podřízeny vojenské kázeňské pravomoci, netřeba zde zvláště vytykat. Jsou podrobně uvedeny v čl. 245 předp. A-I-1. Sluší se zmínit jen o tom, že osoby, které jsou mimo službu a spáchaly nějaký kázeňský přestupek, mohly být dříve trestány jen písemnou důtkou, ježto ostatní z kázeňských trestů byly neproveditelné. Zákonem ze 4. dubna 1935, o němž byla zmínka na začátku, byl zaveden nový kázeňský trest peněžité pokusy do 500 Kč, jehož lze nyní používat v případech kázeňských přestupků osob jsoucích mimo činnou službu.

B. Kázeňské přestupky v řízení trestním a kárném.

Zvláštnost, že vojenské přečiny jinak soudně stihatelné lze trestat kázeňsky, má svůj protějšek v tom, že naopak lze kázeňské přestupky stíhat soudně. Děje se tak ovšem jen v případech nezbytných, když nějaký kázeňský přestupek zapadá do rámce trestního řízení, souvise s nějakým trestným činem, takže se soudní řízení musí s ním tak anebo tak obírat. Pak je pojat do trestního řízení a rozhoduje se o něm spolu s ostatními trestnými činy rozsudkem. Shledá-li však nalézací soud, že nějaká trestná činnost, jež je podkladem žaloby, jest jen kázeňským přestupem, nikoli činem stihatelným podle trestních zákonů, vysloví rozsudkem svou nepřislušnost a nestanoví trest na tento kázeňský přestupek. Bude pak na soudu, aby po pravoplatnosti tohoto rozsudku postoupil spisy představenému veliteli, aby vyměřil kázeňský trest. Na příklad: Vojenský gážísta je žalován pro úřední zpronevěru. Nепrokáže se mu však, že si nějakou částku z peněz mu svěřených přivlastnil, nýbrž jen to, že zanedbáním služebních povinností zavinil ztrátu jich. Ježto škoda z toho vzešla není značná a dotčený gážísta nebyl ještě pro zanedbání služebních povinností kázeňsky trestán, takže nejde ani o přečin §§ 593 nebo 594 v. tr. z., může být potrestán jen kázeňsky a soud vysloví svou nepřislušnost.

Právě tak jako se kázeňské přestupky stýkají způsobem právě vyličeným s řízením trestním, stýkají se na druhé straně s řízením kárným. Vyskytují se kázeňské přestupky, jež se dotýkají nejen kázně, ale kterými současně bylo poškozeno neb ohroženo dobré jméno vojska. Je-li osobou takto se provinivší vojenský gážísta, je důvod k zákroku kárného výboru. Zákon čís. 154/1923 Sb. z. a n. pomýšlel na tyto případy a stanovil (v svém § 2), že bylo-li kázeňským přestupkem vojenského gážísty zároveň poškozeno neb ohroženo dobré jméno vojska, provede se nejprve řízení před kárným výborem, a byl-li tam vynesena trest, je tím případ vyřízen i po stránce kázeňské, zastavení řízení nebo zproštění před kárným výborem že však není na překážku tomu, aby nebyl vysloven poté trest kázeňský. Toto ustanovení bylo však zrušeno zákonem čís. 64/1935 Sb., takže dnes platí v takovém případě, že se kázeňský přestupek vyřídí nejprve samostatným kázeňským trestem a poté se ponechá další vyřízení poklesku s hlediska porušení stavovských povinností řízení kárnému. Tím ovšem bylo samočinně též pozměněno ustanovení čl. 240 předp. A-I-1. Tato změna souvisí s další změnou vojenského kárného zákona, vyslovenou také v tomto zákoně, podle níž kárné výbory zakročují nadále jen pro porušení povinností stavovských, nikoli též pro porušení povinností úředních a služebních, jak tomu bylo dříve.

C. Kázeňské řízení.

Třeba se ještě zmínit o zásadách, jimiž je ovládáno kázeňské řízení. V celku toto řízení je připodobeno řízení trestnímu. Hlavní však rozdíl mezi řízením trestním a kázeňským je v tom, že soudce na ten onen trestný čin musí vyslovit trest v zákoně stanovený, a vynášeje rozsudek jménem republiky, sám jest jím vázán a nemůže na něm po vynesení již nic měnit, kdežto představený, mající kázeňskou pravomoc, může se omezit na pouhé napomenutí nebo poučení, aniž musí použít některého z kázeňských trestů, i když kázeňský přestupek zjistil, a může vyslovený již kázeňský trest zmírnit nebo i prominout. Říkáme, že kázeňské řízení jest ovládáno principem oportunity, kdežto řízení soudní principem legality. Jinak i v kázeňském řízení je nutno případ objektivně vyšetřit a obviněného vyslechnout.

nout (i když není v činné službě) a při výměře trestu přihlížet k okolnostem polehčujícím a přitěžujícím.

V kázeňském řízení je rovněž provedena zásada promlčení. Promlčení se zde uskutečňuje, nebyly-li zahájeny kroky k potrestání poklesku, do tří měsíců od jeho dokonání. Jde-li však o vojenský přečin, který se trestá kázeňsky, nutno se při otázce promlčení řídit ustanovením trest. zákona, podle kterého se přečiny promlčují ve lhůtě tří měsíců až jednoho roku, při čemž však pachatel nesmí mít užitek ze svého přečinu, musí dát náhradu škody, kterou způsobil, a v době promlčecí se nesmí dopustit nového zločinu ani přečinu.

Při kázeňských trestech jako při trestech soudních je možno vyslovit trest podmíněčný s tím rozdílem, že se podmíněčný kázeňský trest zapisuje do záznamu o trestech a vymaže se, až když je stanoveno, že se potrestaný řádně choval, kdežto při soudním podmíněčném trestu se tento trest zapisuje do trestního rejstříku, jen když se odsouzený v době zkušební neosvědčil.

Také v kázeňském řízení jsou potrestanému vyhrazeny opravné prostředky proti trestu. Je to stížnost, jež se může uplatňovat do tří dní od doby, kdy byl potrestanému trest oznámen. Stížnost vyřizuje vyšší představený, který přezkouvá podmínky, za nichž byl trest uložen. Důstojníci mohou tuto stížnost vést až k zemskému vojenskému veliteli, gázisté mimo služební třídu k veliteli divise a ostatní vojenské osoby k veliteli vojenského tělesa. Uloží-li trest právě tito velitelé, rozhoduje o stížnosti s konečnou platností jejich přímý představený. Proti průtahům při vyřizování stížnosti (delším než čtyři neděle, jsou-li oba představení v témž sídle, a delším než šest neděl, je-li představený, jenž stížnost vyřizuje, a představený, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, v různých služebních sídlech) je pak dána ještě zvláštní písemná stížnost, vedená přímo představenému toho, jenž stížnost vyřizuje s prodlením. Při nezaviněném zmeškání lhůty k stížnosti možno pak žádat za navrácení k předešlému stavu (za novou lhůtu) do tří dní od doby, kdy přestala překážka, která znemožnila včasné podání stížnosti. Zároveň však s žádostí o navrácení k předešlému stavu třeba podat stížnost vlastní.

Ale i mimořádné opravné prostředky podle obdoby mimořádných opravných prostředků soudních jsou dány proti kázeňským trestům. Jen však v prospěch potrestaného. Vyjdou-li po pravoplatném kázeňském potrestání najevo okolnosti, které nebyly známy představenému vynášejícímu trest, a jsou takové povahy, že by mohly způsobit buď mírnější potrestání nebo i beztrestnost, má potrestaný právo do dvou let po odpykání trestu žádat za obnovu kázeňského řízení. Zjistí-li se pak šetřením, že jsou skutečně dány podmínky pro nové hodnocení tohoto poklesku, bude vyšším představeným trest zmírněn anebo vůbec zrušen. Kromě toho může každý vyšší představený toho, kdo uložil kázeňský trest, tento trest pozměnit anebo zrušit i bez stížnosti, zjistí-li, že kázeňský trest byl nepřipustný nebo nepřiměřený (mimořádná obnova).

Konečně pak může vyšší představený kázeňský trest vyslovený představeným nižším zcela nebo částečně prominout, má-li k tomu důvody. Toto ustanovení třeba považovat za jakýsi druh milosti nejširší povahy.

Podle období zahlázení odsouzení ze zákona je v čl. 312 předp. A-I-1 stanoveno, za jakých podmínek se provádí výmaz kázeňských trestů.

Třeba ještě uvést, že na vojenská kázeňská rozhodnutí nelze si stěžovat k nejvyššímu správnímu soudu jako proti rozhodnutí kárných výborů.

Nakonec bude vhodné zdůraznit, co jsem uvedl dříve v jiné souvislosti, že zákonem č. 64/1935 Sb. z. a n. byl změněn platný Služební řád I. díl v čl. 240 tak, že nyní je nutno potrestat kázeňsky i takový kázeňský přestupek, kterým se současně poškozují nebo ohrožují dobré jméno vojska (spáchaný důstojníkem anebo rotmistrem), a pak teprve přenechat jim založené porušení povinností stavovských k posouzení kárnému výboru, a dále, že k trestům vyznačeným v čl. 251, 252 a 253 přistupuje nyní jako další trest pokuta do 500 Kč, plynoucí do státní pokladny a vymahatelná srážkami se služebních platů nebo politickou exekucí, kterou provádí podle zákona č. 125/1927 Sb. z. a n. příslušný okresní úřad.

Štábní kapitán pěch. Jaroslav Kalus, p. pl. 25:

Vliv velitele setniny na další výchovu a vedení nově jmenovaného aktivního důstojníka.

(Dokončení.)

V jedné z předcházejících částí tohoto pojednání byla již zmínka o tom, že veškerý výcvik a výchovu třeba vést se zřetelem na potřeby války.

Proto, zvláště při bojových cvičeních, má velitel setniny umět vytvořit situace odpovídající válečným zkušenostem a oživit je tak, aby jeho důstojník a vůbec všichni jeho podřízení nabyli správné představy o účelu cvičení. Je nutné, aby různá předpisová ustanovení objasnil na konkrétních případech bojových cvičení a touto názornou, praktickou demonstrací je vštepoval svému mladšímu druhu, který neprošel školou bojiště. Vždy a všude třeba vyžadovat respektování účinku nepřátelských zbraní a bojové chování velitelů a mužstva. Nesmějí se trpět umístění a pohyby neslučitelné se situací, v níž jsme. Třeba pamatovat na značné obtíže ve spojení a na použití polního náčiní a plynových masek.

Nynější generace velitelů setnin je vzhledem na své válečné zkušenosti zvláště k tomu povolána, aby spolu působila v největší míře při výchově mladých důstojníků. Vždyť skoro všichni její příslušníci mají za sebou světovou válku, kterou prožili v nejrozmanitějších funkcích, počínaje od prostého vojína až do velitele roty, mají bohaté zkušenosti, neboť sloužili v různých armádách, bojovali na různých bojištích, v různém terénu a v nejrůznějších situacích. Je proto jejich povinností, aby co nejvíce těžili ze svých válečných dojmů a poznatků a aby své zkušenosti uplatňovali ve výchově svých mladých důstojníků, příštích to svých nástupců.

Ve skutečnosti však všechno, co tito účastníci války prožili, upadá v zapomenutí. Ve většině případů leží jejich zkušenosti úplně ladem, aniž tohoto výborného pramene výcviku nějak využili.

Tam, kde bude velitel setniny již v míru přihlížet k poznatkům z války, zmenší pak na nejmenší míru u podřízeného důstojníka-velitele a u jednotky nemilá překvapení, jež se vždy v prvních bojích pociťují.